

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi-és kertészeti kultúrákban 2025.07.18.

A mérséklődő meleg és a csapadékosabb napok szemmel látható felfrissülést jelentettek a szántóföldi és kertészeti kultúrák számára. Az elmúlt néhány napban lehullott eső sajnos az alföldi területeken viharral, zivatarokkal érkezett, amelynek a termesztett növények is kárát látták (a városi környezet mellett), de a nedvesség áldásos hatása így is vitathatatlan.

A különböző kultúrákban a betegségeknek újabb tünetei váltak láthatóvá, a kártevők különböző alakjai pedig szinte folyamatosan jelennek meg és okoznak a következő napokban kártételi veszélyt. Az előrejelzések a továbbiakban is hasonló meteorológiai viszonyokat jósolnak, ezért a nagyobb esők előtt szükséges gondoskodni a megelőző védekezésekről.

SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK

Az esőket követően, amint rá lehetett menni a földekre, megkezdték a **tarlólánhántásokat**. Sok esetben erre rövid időn belül szükség is volt, mert a gabonafélék, repce alsó állomány szintjén szinte alattomosan fejlődtek a gyomnövények, különösen a parlagfű. Több területen húzódott el a betakarítás az esők miatt, ezért ott még a bálázás és a tarlólánhántás a következő napokra marad, melyeket célszerű mihamarabb elvégezni. A hatóságok szakemberei a napokban megkezdtek a parlagfűves területek felderítését, mely nemcsak az „aktív” kultúrákat érinti, hanem a betakarítás utáni területeket is. A **parlagfű** fejlődése szinte mindenütt intenzív, a nem ritkán 90-100 cm magas növényekből ~30-40 % a virágbimbós növények aránya. A hatósági intézkedések a száraz-leveles állapotú parlagfű fertőzöttség felszámolására is irányulnak, ezért a mielőbbi védekezés szükséges.

A címerhánypás-virágzás állapotú **kukorica** állományokban a kártételi veszélyhelyzet fokozódik. Az állományok továbbra is nagyon heterogének ezzel egyidejűleg a károsító helyzet is. A **gyapottok bagolylepke** rajzása változó, míg egyes területeken 70-90 db imágó/csapda/3 nap fogás tapasztalható (pl. Komárom-Esztergom vármegye), addig másutt csupán észlelési szintű a kártevő jelenléte. A alföldi területeken a hibrid előállítás során kell figyelemmel lenni, nagyobb egyedszámok többek közt ott kerültek befogásra. A **kukoricamoly** rajzása továbbra is alig tapasztalható, legtöbbször észlelési szintű a fénycsapdáknál. A lárva fertőzöttség ezzel szemben emelkedett, a fertőzési gyakoriság termesztési régió, táblán belül is változó, 10-25 % közötti (1. fotó).

1. fotó: A kukoricamoly első nemzedékének kártétele kukoricán

Az **amerikai kukoricabogár** rajzása erősödött, bár táblán belül is góc-szerűen tapasztalhatóak kisebb-nagyobb egyedszámok (3-20 db imágó/növény). A hímek mellett már a nőstények is megjelentek, a nővirágzat kártétele egyelőre nem jellemző, de a fertőzöttebb területeken várható!

Napraforgóban a levéltetvek jelentősége egyértelműen csökkent, a poloskák valamivel nagyobb egyedszámban láthatók a korábbiakhoz képest, de kártételük nem számottevő. Az alsó leveleken megjelentek a **diaportés betegség** levéltünetei. Emellett az **alternáriás betegség** és szeptóriás levélfoltosság fertőzöttség is növekedett kismértékben, de feljebb nem terjedtek a betegségek. A száraz és a tápanyagok egyelőre egészségesek. A csapadékos, párás időjárás kedvez a **szklerotíniás betegség** fertőzéséhez, tünetmegjelenéséhez. A fertőzött növények szórványosan láthatók táblán belül, de a fertőzésveszély a napokban emelkedő szintű lesz, ezért ahol nem tették, a gombaölőszeres kezelések még elvégezhetők!

A **szója** állományokban egyelőre kedvező a növény egészségügyi helyzet, az eső itt is jól jött, csupán a korábbi aszályos időszakból visszamaradó sárgulások, felszáradások láthatók. A **takácsatkák** felszaporodása lassult, a legtöbb állományban előfordulnak de jelenleg kártételi küszöbszint alatt. A felmelegedéssel viszont célszerű az állományokat rendszeresen ellenőrizni. Alacsony szinten, de megjelentek a **szeptóriás levélfoltosság** tünetei, a jelenlegi párás, mérsékelt meleg, meleg időjárás kedvez a későbbiekben az újabb fertőzéshez.

Burgonyában a burgonyavész terjedése lassú. A kezeletlen (vagy nem megfelelő időben kezelt) táblákon több fertőzési ciklus is elindult a múlt héten, melynek következtében a tünetek mostanra jelennek meg. Az **alternáriás levélfoltosság** fellépése ezzel szemben erősödött, gyakori a közepes-erős mértékű károsítás is (2. fotó)! Az előrejelzett időjárás alapján a betegségek további fertőzése várható! A sülevényes (vagy öntözetlen) talajokon a lombozat nagyrészt felsárgult, elszáradt, de öntözött körülmények között a még aktív lombfelületet érdemes egészségesen tartani.

2. fotó: Erősödő alternáriás levélfoltosság burgonyán

Az aszályosabb alföldi területeken a különböző **sáska-fajok** (főleg olasz és marokkói sáska) felszaporodása és kártétele jelentkezett az idei évben (Csongrád-Csanád, Bács-Kiskun, Békés, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyék). A tartósan csapadékmentes időjárás következtében a természetes, főként ruderalis élőhelyek vegetációja nagymértékben kiszáradt, ami a faj táplálékszerző viselkedésének fokozódásához vezetett. A sáskák így nagyobb tömegben

húzódtak be a még zöld növényzettel rendelkező területekre, különösen az öntözött kultúrákba. A kártevő jelentős kártételt okozott több zöldségféle állományában – elsősorban paprika, tökfélék, valamint gyökérzöldségek esetében –, kalászos kultúrákban, kukorica, lucerna állományokban. Egyes területeken tarrágás is megfigyelhető volt. A sáskák okozta károk mérséklése érdekében négy rovarölő készítmény szükséghelyzeti engedéllyel történő felhasználását hagyta jóvá az illetékes hatóság.

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Almában a párás, helyenként csapadékos napok, újabb **varasodás** tünetek megjelenését eredményezték a lombon. A varas foltokról lefűződő ivartalan spórák további fertőzést okozhatnak a levélen és a gyümölcsön is, ezért védekezés válhat szükségessé. A **lisztharmat** terjedése csak a párás, eső nélküli területeken figyelhető meg a leveleken, de egyelőre kisebb jelentőségű a betegség. A nyári alma fajták érése már megkezdődött, ezzel egyidejűleg sajnos a termés hullása is fokozódott. A fa alatt lévő hullott gyümölcsök felvágásával célszerű meggyőződni a termés vesztes okáról. Az élettani eredetű okok mellett, abban az **almamoly** kártétele is szerepet játszhat, amelyet jó ha tudunk, különösen akkor ha helyi szintű csapdázás nem történik a kertben. Jelenleg az almamoly 2. nemzedéke szinte az ország egész területén rajzik, növekvő egyedszámmal, ezért a védekezések ellene újra időszerűvé válnak. Az almamollyal fertőzött vagy egyéb mechanikai sérülést szenvedett gyümölcsökön megjelentek a **monília** **termésrothadás** tünetei is (3-4. fotó). A védekezéseket a gyümölcsök fejlődési, érési stádiumának megfelelően időzítsük, figyelve az élelmezés egészségügyi várakozási idők betartására.

3-4. fotó: Monília termésrothadás almamollyal fertőzött, sérült gyümölcsön

A **cseresznye**, **meggy** fákban a **sztigminás levéllyukacsosodás** nem terjedt számottevő mértékben, újabb tünetek egyelőre nem láthatóak. A betegségre gyenge mértékű fertőzés jellemző.

Kajszi-és őszibarackban a **keleti gyümölcsmoly** rajzása folyamatos és napok óta tömeges, a kártételi veszély növekvő, védekezés javasolt! A **barackmoly** csak néhány ültetvényben csapdázható figyelemre méltó egyedszámban, ettől függetlenül célszerű figyelni a jelenlétét. Szilvában a **szilvamoly** rajzása folyamatos, enyhén csökkenő tendenciájú, de sok esetben tömeges! A szilva gyümölcshullása is intenzív a kertekben, ezért a lehetséges újabb gyümölcs kártételekre fokozottan kell figyelni. A rovarölőszeres beavatkozás javasolt, de az érő gyümölcsök esetén már célszerű megfontolni.

Dióban a **gnomóniás betegség** újabb tünetei nem jellemzőek, ellenben a **baktériumos megbetegedés** következményei fokozódtak a fákban. A gyakran kívülről épnek látszó termést

kettévágva a bélrész elfolyósodása, feketedése utalhat a kórokozó jelenlétére. A hajtások, levelek fertőződése kisebb mértékű.

A **nyugati dióburok-fúrólégy** rajzása az elmúlt napokban (07.18.) szinte mindenütt ugrásszerűen megemelkedett. A védekezésre fel kell készülni, azt 5-7 napon belül meg kell kezdeni!

SZŐLŐ

Szőlőben a párás, helyenként esős időjárás megtette a hatását. Habár nem országszerte, de egy-egy ültetvényben már megjelentek a **peronoszpóra** újabb levéltünetei. A magas páratartalom kedvez a gomba spóra képződéséhez, így a fertőzésveszély a következő napokban tovább emelkedik a lombon!

A **lisztharmat** tünet megjelenése is fokozódott az elmúlt időszakban a fürtökön, a még zsendülés előtti fajtákon. Ezen felül a lombon is megmutatta magát a kórokozó, bár egyelőre kisebb jelentőséggel.

Az **amerikai szőlőkabóca** felmérése során még mindig bőségesen találhatóak lárvák az ültetvényekben, főleg L3-L4-L5 (20%-40%-40%) fokozatúak. Megjelentek az első imágók is, így aki eddig még nem tette, a sárga lapokat haladéktalanul helyezze ki az ültetvényben (5. fotó). A sárgalapok segítségével nemcsak a rajzást tudjuk nyomon követni, hanem a védekezés sikerességét is ellenőrizhetjük. Az eddig alpból engedélyezett készítmények mellé egy új készítmény is kapott szükséghelyzeti engedélyt, mellyel későbbiekben az imágók elleni védekezést valósíthatjuk meg, rövid (3 napos) élelmezés egészségügyi várakozási idővel.

5. fotó: Amerikai szőlőkabóca imágója

A **fitoplazmaszerű tüneteket** mutató tőkét azonnal távolítsuk el gyökerestől és semmisítsük meg, hogy ezzel is megakadályozzuk a szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazmás betegség rohamos terjedését (6. fotó).

6. fotó: Fitoplazma fertőzés tünete kék szőlő fajtán

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.